

De St. Sebastiaanskapel aan de Lombardstraat, kapel van de handboogschutters

Omstreeks 1450 hadden de Dominicanen hun klooster in Rotterdam aan het Oosteinde betrokken ⁶⁰). Zij waren oorspronkelijk gehuisvest geweest in een bescheiden huis met kapel aan de Lombardstraat, dat in 1404 aan de terminarii van Utrecht was geschonken door een Jan Dircksz. en dat in 1417 door diens zoon was uitgebreid. Toen in 1467 geen behoefte meer aan de oude kapel bestond verkochten de Predikheren deze aan de stad. Vermoedelijk heeft het stadsbestuur de kapel toen bestemd voor het gilde van de handboogschutters die hem tot gildekapel inrichtten, gewijd aan hun patroon St. Sebastiaan. In 1510 ontvingen dezen bovendien het nabijgelegen terrein tussen de Lombardstraat en de Botersloot tot oefenplaats. Zij vestigden daar hun Doele en hielden ook de kapel gedurende de rest van de vijftiende en de zestiende eeuw in gebruik. Twee of drie 'bewaarders' of 'regierders' van de St. Sebastiaanskapel beheerden de goederen en inkomsten van het gilde en droegen zorg voor het onderhoud. Vanaf 1555 werden deze door het stadsbestuur aangesteld. Volledigheidshalve zij vermeld dat het veel oudere gilde van de voetboogschutters een kapel met een altaar bezat, gewijd aan St. Joris, in de St. Laurenskerk.

De kapellen van Bulgersteyn en van het Rode zand

Het Rode zand (Roozand), oorspronkelijk een deel van een zelfstandig ambacht buiten de stadsgrenzen van Rotterdam, was in 1358 bij overeenkomst tussen de ambachtsheer en het stadsbestuur na grafelijke bekrachtiging door de stad geïncorporeerd ⁶¹). Deze kon hierdoor haar grenzen rechte trekken en zichzelf zodoende beter beveiligen met doorlopende vesten en wallen. Het gebied bestond uit een kleine nederzetting van vissers, die St. Pieter als patroon vereerden, direct aan de rivier gelegen. Aangrenzend aan de nederzetting en nog binnen het in de stad geïncorporeerde gebied lag het slot Bulgersteyn, meer woning van een edelman dan versterkt kasteel. In het midden van de veertiende eeuw was dit nog bewoond. Toen Jan de Witte, een invloedrijk en vermogend Rotterdammer, er in 1448 mee werd beleend was het complex niet meer woonbaar; hij heeft het echter opnieuw opgetrokken. In elk geval zijn in 1479 heer Wolfert van Borselen, stadhouder van Holland en zijn Hof (door de Kabeljauwse partij uit Den Haag verdreven) daar in vergadering bijeen geweest ⁶²). In de zestiende eeuw is het slot opnieuw volkomen in verval geraakt, mogelijk na een grote brand.